

صفحات ۲ و ۷

بازی آتش بس

سخنگوی سپاه: آمریکایی‌ها یک طرف جنگ هستند
شاید پاسخ ایران تکرار عملیات‌های گذشته نباشد

حماس پیشنهاد بایدن برای آتش بس در غزه را
فریبکارانه و در راستای خواست اسرائیل خواند
حماس: آمریکا به صهیونیست‌ها برای ارتکاب
جنایات بیشتر چراغ سبز نشان داده است

در ادامه فروپاشی محله، مسجد نیز نتوانست جایگاه خود را بازیابی کند. یعنی دیگر جامعه این شرایط را پیش روی خود نمی‌بیند که می‌تواند چند ساعت از وقت خود را در مساجد سیری کرده و با افراد ارتباط برقرار کند، چرا که در کلاتشهرها دیگر روابط انسانی مبتنی بر حمایت، همبستگی، رابطه دوستی، اعتماد و... پیش نمی‌رود و جامعه به دنبال تخفیف، سود بیشتر و بهره‌وری است اما این رویکرد امری مطلق نیست و قراردادی بین کلاتشهر و انسان مدرن است؛ اگر انسان وارد یک شرایط اجتماعی دیگری شود، معیارهای اجتماعی برای او مجدداً تغییر می‌کند، لذا باید دانست مسؤل بخشی از تنظیم زیست اجتماعی جامعه ایرانی حوزه علمیه است.

محله‌های آرمانی و ایده‌های فائزنی

همان‌طور که عنوان شد، با بر هم خوردن نظم شهرها و با شکل‌گیری انسان جهانی، کارکردهای محله تا حدود بسیاری از دست‌رفته احساس می‌شود. برخی سیاست‌گذاران به دنبال احیای محله‌ها برآمده و ایده‌هایی را برای بازگرداندن اعتبار به محله‌ها طرح می‌کنند و مبتنی بر همین سازوکار برای مساجد نقش تعیین می‌کنند. باید دانست اغلب ایده‌های احیای محله بویژه با نگاه‌های سنتی یک نوع نگاه فائزنی است و در این نوع سیاست‌گذاری مساجد نیز بیش از پیش دچار انفعال می‌شوند. نگاه نوستالژیک به محله‌ها نوعی کشش بی‌نتیجه است، لذا نباید تلاش کرد به گذشته بازگشت و باید جهان اجتماعی جدید را خلق کرد که بتواند در آن برای نهادهای اجتماعی مانند مساجد حضور داشته باشد؛ در حالی که امام جماعت، یک کنشگر اجتماعی تمام‌وقت و یک مصلح اجتماعی است که بر محور مسجد و پیرامون آن کنش می‌کند.

ادامه در صفحه ۶

تخصصی برای حمایت از مساجد شکل گرفته است. همین مسأله برای قضاوت نیز وجود دارد و اگر در گذشته قاضی شرع در مسجد به قضاوت مشغول بود، امروز قوه‌قضائیه به صورت خاص این وظیفه را به عهده گرفته است. طرح این مسأله از این جهت نیست که وظایف نهادهای تخصصی را به مساجد واگذار کنیم، بلکه باید توجه کرد اگر بخشی از وظایف از نهاد مسجد خارج شد، باید توانست کار کردها و نیازهای جدید را به آن اضافه کرد. رهبر انقلاب نیز در این رابطه تذکر می‌دهند «هن نمی‌گوییم مثل بعضی از تندروها باشیم که می‌گویند در مسجد بنشینیم و وزارت کنیم، نه! در مسجد نمی‌شود وزارت کرد» اما این گزاره به این معنا نیست که مسجد را باید رها کرد تا در یک شرایط فعلی ادامه مسیر دهد. «وفات فراغت»، «آموزش فراتحصیلی»، «شبکه ارتباطی» و... می‌تواند بخشی از کارکردهای باشد که در مسجد سازماندهی می‌شود، لذا برای تحقق این منظور پرسش مهم این است که جامعه کدام امور خود را با مسجد سازمان می‌دهد و چه میزان مساجد را در مرکزیت می‌داند؟ دستگاه سیاست‌گذار باید بتواند برای این پرسش پاسخ پیدا کند. متأسفانه برخی بدون توجه به این پرسش ایده «احیای محله سنتی» را مطرح می‌کنند.

ما نیز به این مسأله آگاهیم که ساختار شهر در گذشته به صورت محله‌ای سازمان یافته بود و مسجد به عنوان قلب محله عمل می‌کرد اما نباید بی‌توجه به تغییرات اجتماعی و سبک زندگی در گذشته ماند. باید دانست در شرایط شکل‌گیری کلاتشهرها و میل جامعه‌برای شکستن معیارهای محله‌ای، کارکرد سنتی مسجد نیز ماهیت خود را از دست داده است، لذا بخشی عمده‌ای از این مسأله که اکثر مساجد فاقد جایگاه سازمان‌دهنده هستند، به این موضوع بازمی‌گردد چه میزان مدرن شده نسبتی بین خود و مسجد در تنظیم امور اجتماعی پیدا نمی‌کند. این موضوع بیش از آنکه ریشه در «تقسیم کار اجتماعی» و «تخصصی شدن مشاغل» داشته باشد، به این دلیل است که

مسجد و انسان مدرن ایرانی

تنها در ۳۰ درصد مساجدی که دارای امام جماعت هستند، هم‌روزه ۳ نوبت نماز جماعت برگزار می‌شود. آمارها تصریح می‌کند از حدود نیمی از مساجدی که دارای امام جماعت هستند، حدود ۶۵ درصد مساجد امام جماعت دائم دارند و در ۳۵ درصد دیگر امامان جماعت همواره در مساجد حضور ندارند. تحلیل آمارها نشان می‌دهد وضعیت مساجد فعال در کشور بحرانی است. شاید مساجد به طور موقت و برای برگزاری مناسک مورد بهره‌برداری قرار گیرند اما می‌دانیم این موضوع یکی از کارکردهای مساجد است. به طور کلی کارکردهای مساجد را می‌توان در دسته‌های «عبادی»، «آموزشی و تربیتی»، «فرهنگی و ارتباطی»، «اجتماعی»، «سیاسی»، «معماری» و «حقوقی و قضایی» دسته‌بندی کرد که توسط مذاکره‌گرهایی مانند «امام جماعت»، «چهره‌های سرشناس محل»، «هدیر فرهنگی و اجرایی»، «نمازگزاران» و «فعالان فرهنگی» سازمان می‌یابد.

عدم حضور روحانیان در مساجد به عنوان امام جماعت در حالی است که بر اساس آمار اعلامی حوزه علمیه، در حال حاضر ۱۶۰ هزار دانش‌آموخته حوزه‌های علمیه داریم که ۲ برابر تعداد پناه‌های مساجد است. یعنی به ازای هر مسجد در کشور ۲ طلبه حوزه علمیه وجود دارد. البته می‌توان به این آمار گزاره‌های دیگری نیز مانند تعداد کانون‌ها و تعداد پایگاه‌های بسیج را نیز افزود اما مسأله مهم در این باره این است که مساجد از مرکز کانونی جامعه خارج شده است.

جامعه امروز خود را با چه سازوکاری سامان می‌دهد؟

تقسیم کار اجتماعی» و «تخصصی شدن مشاغل» شاید یکی از مهم‌ترین عواملی است که کارکردهای مساجد را دچار تحول کرده است. برای نمونه اگر در گذشته حفظ اموال بیت‌المال از طریق مساجد انجام می‌شد، امروز نهادهای تخصصی و نظارت‌های پیچیده برای این امر شکل گرفته است. به این‌که اگر در گذشته مساجد محلی برای کمک مالی به افراد فرودست جامعه بود، در حال حاضر سازمان‌های مختلفی به صورت

بیادداشت

عباد محمدی: به نظر می‌رسد همه ما ایرانی‌ها حداقل یک بار چنین سوال‌هایی را با خود مرور کرده‌ایم: «چرا در مساجد اقل می‌زنند؟» یا اینکه «چرا مساجد و دیگر بناهای عبادی، محلی برای پناه مسافران و بازماندها نیست؟» شاید هم در صف‌های نماز جماعت تعداد اندک جوان‌ها و نوجوان‌ها را با تعداد پیرمردهای با سن گذشته مقایسه کرده باشیم. حتی ممکن است اگر تعداد دفعات حضورمان را در مسجد آن هم در ۶ ماه گذشته بشماریم، نتایج دردآوری داشته باشد. براساس چرا جامعه دیگر وقت خود را در مسجد نمی‌گذراند؟ این بلاتکلیفی ابهام‌انگیز در حالی است که «مسجد» همواره به عنوان یکی از برجسته‌ترین نهادها بین جوامع اسلامی فعالیت کرده و سازمان‌دهنده جامعه پیرامونی خود بوده است. بررسی تاریخی جایگاه مسجد در ایران نشان می‌دهد «محیط مسجد» به جایی تبدیل شده که می‌توان دریافت پیش از تشکیل سازمان‌های مدرن امروزی آن، یکی از اصلی‌ترین نقاط سازمان‌دهنده جامعه، مسجد بوده است اما به نظر می‌رسد در سال‌های اخیر نسبت جامعه ایرانی با نهاد مسجد رو به سردی رفته است تا حدی که نوعی مرجعیت‌زدایی از مسجد رخ داده است. حال در این مجال باید طرح موضوع کرد که در شرایط زیست جامعه مدرن شده ایران، آیا باید توجه سیاست‌گذار به مساجد به عنوان محیطی اجتماعی باشد که می‌تواند توجه بخش عمده‌ای از جامعه را به سمت خود جلب کند یا باید بپذیریم مسجد در شرایط امروز یک محیط صرفاً عبادی است که ایرانی‌ها گام‌به‌گام به آن رجوع می‌کنند؟

مسجد، نهاد اجتماعی یا محلی برای عبادت

نخستین گزاره‌ای که درباره مسجد وجود دارد و این نگرش، شیوه سیاست‌گذاری را جهت می‌دهد، این است که اساس کارکرد مساجد چیست؟ برخی تحلیلگران معتقدند مساجد از همان نخست صرفاً

نگاه

۲ قمار و یک نتیجه!

حنیف غفاری: ارتش اوکراین اخیراً در یک روسیه گذشت و در بزرگ‌ترین عملیات خود از زمان آغاز جنگ، وارد منطقه کورسک شد. در مقابل، نیروهای روس نه تنها عملیات بازپس‌گیری مناطق از دست‌رفته در کورسک را تشدید کرده‌اند، بلکه در صدد طراحی تاکتیک‌های تهاجمی و غیرقابل پیش‌بینی جدیدی در مناطق شرق و مرکز اوکراین هستند. اکثر تحلیلگران غرب منتقد القول هستند: رنسکی دست به قمار دوسر باخت زده که نتیجه و خروجی آن می‌تواند نسبت به قمار سال گذشته (ضدحمله اوکراین به روسیه در سال ۲۰۲۳ میلادی) نیز برای کیفی استفسارتر باشد. سال گذشته اوکراینی‌ها تلاش کردند با ضدحمله علیه مواضع روسیه در شرق اوکراین (منطقه دونباس)، معادلات نبرد را به سود خود تغییر دهند. این ضدحمله، اگرچه انجام شد اما تبدیل به پاشنه آشیل اوکراین در میدان نبرد شد. پس از آن ضدحمله شهرهای پاموت و آودیووا به تصرف ارتش روسیه درآمد و حتی روس‌ها تا چند قدمی تسخیر خارکیف نیز پیش رفتند. اکنون اوکراینی‌ها قمار دیگری را با حمایت پشت پرده آتلانتیکی‌ها آغاز کرده‌اند. آمریکا و اعضای اروپایی ناتو مدعی هستند در جریان چنین اقدام و نقشه‌ای از سوی ارتش اوکراین نبوده و حتی آن را تأیید نمی‌کنند! با این حال همگان مسجل است رنسکی اساساً در موقعیت و جایگاهی قرار ندارد که دست به چنین قمار و ریسکی بدون اطلاع‌رسانی قبلی به کاخ سفید و ناتو بزند. با توجه به شواهد و مستندات موجود، ارسال گسترده تسلیحات پیشرفته و جنگنده‌های جدید از سوی آمریکا به اوکراین، پیش‌درآمد و مقدمه‌ای برای عملیات ارتش این کشور در شرق روسیه بوده و این تهاجم بر مبنای یک نقشه از پیش تعیین‌شده انجام شده است. از این رو باید مراقب صحنه‌سازی غرب در جریان حمله اوکراین به کورسک بود جایی که آمریکا و اعضای اروپایی پیمان آتلانتیک شمالی می‌گویند در جریان عملیات اوکراین نبوده و نسبت به آن نیز خوشبین نیستند! دلیل ابراز عدم خوش‌بینی دستگاه‌های نظامی و امنیتی غرب از عملیات ارتش اوکراین در خاک روسیه، سرنوشت قطعی آن است: پاسخ قدرتمندانه روسیه و از دست رفتن بخش‌های جدیدی از خاک اوکراین. روس‌ها اکنون یک پنجم خاک اوکراین را تصرف کرده‌اند اما دامنه این تصرفات می‌تواند طی هفته‌ها و حتی روزهای آتی افزایش یابد.

ادامه در صفحه ۶

بازگشت همه به سوی اوست

همکار گرامی جناب آقای حامد واعظی

مصیبت وارده را به جنابعالی تسلیت عرض نموده؛ برای آن مرحوم غفران و آمرزش و برای شما و خانواده محترم صبر و اجر از درگاه حضرت احدیت مسألت داریم

وطن امروز

بازگشت همه به سوی اوست

جناب آقای سید جواد میری

درگذشت پدر بزرگوارتان را تسلیت عرض نموده؛ برای آن مرحوم غفران و آمرزش و برای شما و خانواده محترم صبر و اجر از درگاه حضرت احدیت مسألت داریم

وطن امروز

سلام وطن

۶۶۴۱۳۹۴۲